

Брюксел, 28.2.2013
COM(2013) 108 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

ИНДУСТРИАЛНА ПОЛИТИКА НА ЕС ЗА КОСМИЧЕСКИЯ СЕКТОР

**РАЗГРЪЩАНЕТО НА ПОТЕНЦИАЛА ЗА ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ В
КОСМИЧЕСКИЯ СЕКТОР**

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

ИНДУСТРИАЛНА ПОЛИТИКА НА ЕС ЗА КОСМИЧЕСКИЯ СЕКТОР

**РАЗГРЪЩАНЕТО НА ПОТЕНЦИАЛА ЗА ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ В
КОСМИЧЕСКИЯ СЕКТОР**

1. СТРАТЕГИЧЕСКИ ОТРАСЪЛ, КОЙТО ЩЕ ДОПРИНЕСЕ ЗА ПОСТИГАНЕТО НА ЦЕЛИТЕ ПО СТРАТЕГИЯТА „ЕВРОПА 2020“

Космическото пространство не представлява само технологичен интерес. То винаги е имало и ще продължи да има политическо измерение, което досега е останало недоразработено на европейско равнище. Европейската космическа агенция (ЕКА) бе създадена като междуправителствена агенция за научноизследователска и развойна дейност, която позволява на Европа да развие уникален научен и технологичен капацитет и да я постави на равна нога с традиционно силни в космическите дейности държави. Но ЕКА няма политически цели. През последните десетилетия политическите аспекти на космическото пространство се изтъкват от националните политики на европейските държави, които имат най-активна роля в космическия сектор. С все по-голямата конкуренция от страна на разрастващите се космически сили обаче отделната им политическа тежест може вече да не е достатъчна, за да откликне на предстоящите предизвикателства. Създаването на политика на ЕС за космическия сектор може да подсили европейската идентичност на международно политическо равнище. Едновременно с това намеса от страна на ЕС може да даде на въпросите, свързани с космическото пространство, по-силен политически стимул — например посредством създаването на подходящите нормативни разпоредби за запазването и насърчаването на дейностите в космическото пространство от страна на Европа и на нейната конкурентоспособност в световен план. И точно тук е мястото да подчертаем ролята на разпоредбите на член 189 от ДФЕС, с които на ЕС се дават ясни правомощия за намеса във въпроси, свързани с космическото пространство.

Космическото пространство е в услуга на европейските граждани. Редица от системите и услугите, които понастоящем са от съществено значение за нашето благоденствие и сигурност, зависят пряко или косвено от космическото пространство. Без да го осъзнават, европейските граждани разчитат именно на космическите технологии, когато използват мобилните си телефони, извършват финансови операции, пътуват със самолет, проверяват каква е прогнозата за времето или търсят най-близкия ресторант от колата си. Космическото пространство се превърна в част от ежедневието ни.

Космическото пространство е двигател за растеж и иновации и допринася пряко за постигането на целите на стратегията „Европа 2020“ — стратегията на Европа за растеж на интелигентна, устойчива и приобщаваща икономика¹. Космическият сектор е както двигател на научния напредък, така и възможност за развитие на системи и услуги с потенциал за растеж в области като далекосъобщения, навигация и наблюдение на Земята. Тези системи и услуги гарантират независимост и сигурност за ЕС. Те ни помагат да се справим със значими предизвикателства пред обществото, като например изменението на климата, недостига на ресурси, здравеопазването и застаряването на населението. Те ни предлагат стратегическо по своето значение познание в подкрепа на външните отношения на ЕС в области като подпомагане на развитието и хуманитарна помощ. Те стимулират иновациите и конкурентоспособността не само в космическия сектор и допринасят за икономическия растеж и създаването на работни места в почти всички икономически области.

---

¹ „ЕВРОПА 2020: Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж“, COM(2010) 2020.

През декември 2008 г. Европейският съвет подчерта потенциала, който крие космическото пространство за оказване на въздействие върху иновациите и икономическото възстановяване. През май 2009 г. на шестото заседание на Съвета по въпросите на космическото пространство бе подчертана *„необходимостта от мобилизиране на съществуващите механизми за подкрепа на иновациите на европейско, национално и регионално равнище и от разглеждане на новите инструменти за подкрепа с цел да се гарантира ползотворният обмен на знания, иновации и идеи между космическите и некосмическите сектори, и между космическата индустрия и водещите научноизследователски организации и университети“*.

След приемането на своята водеща инициатива „Съюз за иновации“ Комисията представи своето предложение за програма „Хоризонт 2020“ в рамките на следващата многогодишна финансова рамка, която обхваща научните изследвания и иновациите. От предложените 80 милиарда евро 1,7 милиарда евро ще бъдат инвестирани в областта на космическите изследвания и иновации.

Освен това космическото пространство вече има световно значение. Европейската космическа промишленост е изправена пред все по-голяма конкуренция от страна на новите бързо развиващи се сили в областта на космическите дейности като Китай и Индия. Участието на ЕС в космическите дейности, заедно с това на държавите членки и на Европейската космическа агенция, трябва да цели укрепване на конкурентоспособността на европейската космическа промишленост в световен мащаб.

Стратегическото значение и характерните особености на този отрасъл от световно значение изискват специален подход към индустриалната политика, чието развитие се дължи на необходимостта да се гарантира ефективност на разходите и конкурентоспособност в световен мащаб, като същевременно се гарантира постоянно актуализиране и развитие на най-съвременни умения и компетенции и засвидетелстване на сериозно отношение към ангажимента, свързан с икономическия растеж, в съответствие със стратегията „Европа 2020“. Комисията подчерта намерението си да следва принципите на своята индустриална политика в областта на космическия сектор, разработена съвместно с Европейската космическа агенция и държавите — членки на ЕС, в своето съобщение за индустриалната политика на ЕС, прието през октомври 2010 г.² През април 2011 г. в съобщение със заглавие „Към космическа стратегия на Европейския съюз в услуга на гражданите“³ беше предоставена още ориентиловъчна информация за евентуална европейска индустриална политика за космическия сектор. Държавите членки подкрепиха този подход в заключенията на Съвета, приети през май и декември 2011 г.⁴

---

² COM(2010) 614

³ COM(2011) 152

⁴ Резолюция на Съвета: „Насоки относно добавената стойност и ползите от космическото пространство за сигурността на европейските граждани“, 18232/11, Брюксел, 6 декември 2011 г., в която се заключава, че *„индустриалната политика за космическото пространство следва да отчита специфичните особености на космическия сектор и интересите на всички държави членки да инвестират в космически активи и да се стреми към постигането на следните общи цели: подкрепа на капацитета на Европа за създаване, разработване, изстрелване, управление и експлоатация на космически системи; засилване на конкурентоспособността на европейската индустрия както на вътрешния пазар, така и на пазара на експортна продукция; и насърчаване на конкуренцията и балансираното развитие и използване на европейския капацитет“*. Там също така се подчертава *„необходимостта да се проучи дали не са необходими подходящи мерки*

Настоящото съобщение е изготвено и на основание на съобщението на Комисията относно индустриалната политика (COM(2012) 582 окончателен) за по-силна европейска промишленост за растеж и възстановяване на икономиката⁵.

Предвид това индустриалната политика на ЕС следва да се съсредоточи върху пет конкретни цели:

1. Създаване на последователна и стабилна нормативна уредба.
2. Доизграждане на конкурентна, стабилна, функционална и балансирана основа на промишлеността в Европа и подкрепа за участието на МСП.
3. Оказване на подкрепа за конкурентоспособност на световната сцена на промишлеността на ЕС в космическия сектор чрез насърчаване на ефективността на разходите в сектора по веригата за създаване на стойност.
4. Разработване на пазари за космически приложения и услуги.
5. Гарантиране на технологична самостоятелност и на независим достъп на Европа до космическото пространство.

Що се отнася до последната цел важно е ЕС да запази своята самостоятелност в стратегически области на космическия сектор, като например дейностите по изстрелване в космоса. Следователно индустриалната политика на ЕС за космическия сектор следва да гарантира наличието на надеждна, сигурна и ефективна от гледна точка на разходите система за изстрелване. Тя следва да осигури условията (включително финансови условия), необходими за запазването и укрепването на независим европейски достъп до космическото пространство в съответствие с институционалните нужди. За тази цел управлението на използването на европейските ракети носители следва да бъде разработено така, че да увеличи финансовата ефективност при управлението на потребителските програми. В крайна сметка създателите на европейската политика за космическия сектор ще трябва да разработят действителна европейска политика за изстрелване, която съществува в повечето традиционно силни в космическите дейности държави.

Индустриалната политика на ЕС в космическия сектор може да бъде ефективна само ако е основана на гладко сътрудничество между трите участници в създаването на европейската политика за космическото пространство: ЕС, ЕКА и съответните им държави членки. В ДФЕС се посочва, че ЕС може да „насърчава съвместни инициативи, да подкрепя научните изследвания и технологичното развитие и да координира усилията, необходими за проучването и използването на космическото пространство“. Освен това „Съюзът установява всички подходящи връзки с Европейската космическа агенция“. Следва да се потърсят механизми за гарантиране на координацията в рамките на ЕС, така че позициите на държавите членки, изразени на форуми на международни организации, включително на ЕКА, да бъдат в съответствие с политиката на ЕС за космическото пространство и да я подкрепят.

на европейско и международно равнище за гарантиране на устойчивостта и икономическото развитие на космическите дейности, включително на дейностите в европейския търговски сектор“.

⁵ COM(2012) 582 окончателен, Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, Брюксел, 10.10.2012 г.

2. ВИСОКОТЕХНОЛОГИЧНАТА ПРОМИШЛЕННОСТ СЕ ПРОТИВОПОСТАВЯ НА КОНКУРЕНЦИЯТА В СВЕТОВЕН МАЩАБ

2.1. Промисленост, изправена пред международни предизвикателства

Европейската промишленост в космическия сектор се различава от основните си международни конкуренти поради това, че бюджетът ѝ е по-малък, разчита повече на търговските продажби, делът на военните разходи е по-малък и взаимодействието между гражданския и военния сектор е по-малко развито. За разлика от САЩ развитието на европейския пазар надолу по веригата за услуги за навигация и за наблюдение на Земята е в начален стадий. Това говори, че тази европейска промишленост е изправена пред предизвикателства в областта на търговията и иновациите.

2.1.1. Заплахи пред търговските пазари, от които производството в ЕС е силно зависимо

Космическата промишленост (производство на спътници, ракети носители и наземно оборудване) е стратегическа, високотехнологична, високорискова промишленост с голям интензитет на инвестиции, при която разработките отнемат дълго време, а производителността е по-ниска. В силните в космическите дейности държави космическата промишленост зависи основно от институционалните програми, които са следните два вида: финансиране на програми за научноизследователска и развойна дейност и закупуване на космически продукти и услуги като потребители на тази промишленост⁶.

По отношение на научните изследвания институционалните политики за научноизследователската и развойна дейност в космическото пространство са един от основните инструменти за организиране на работата в сектора. Като цяло европейската научноизследователска и развойна дейност се изчислява на приблизително 10 % от неконсолидирания оборот от продажбите на ЕС в космическия сектор. В международен план обаче финансирането на европейската научноизследователска и развойна дейност е доста незначително (почти несъществуващо) в сравнение с това в САЩ. Частта от бюджета на САЩ за граждански услуги в космическия сектор, разходван за научноизследователска и развойна дейност, е приблизително 25 %⁷. Изразено като стойност на глава от населението, бюджетът на НАСА на САЩ за граждански услуги в космическия сектор⁸ е приблизително четири пъти по-голям от стойността на всички европейски бюджети за граждански услуги (национални, на ЕКА и по РП7).

В сравнение с други силни в сектора държави европейският институционален пазар също е относително малък. През 2009 г. американският бюджет беше почти десет пъти по-голям от европейския. Освен това, въпреки че космическият сектор е световен пазар, трудно е да се говори за единен европейски пазар. Институционалният пазар действително е разпокъсан поради наличието на редица заинтересовани страни от

---

⁶ Преглед на икономическата страна на космическото пространство (The Space Economy at a Glance), 2007 г., ОИСР

⁷ Финансов отчет на НАСА за 2009 г., Euroconsult 2009 и оценки на бюджета за космически технологии от ЕКА за 2009 г.

⁸ Следва обаче да се отбележи, че значителен дял от публичните ресурси за изследователска дейност в космическия сектор идва не от НАСА, а директно от други публични агенции.

публичния сектор и прилагането на различни национални политики и политики на ЕКА без необходимата координация между тях. Европейският пазар сам по себе си не е достатъчен, за да се поддържа сегашното ниво на върхови постижения на европейската космическа промишленост. Освен това институционалните пазари на повечето силни космически държави са затворени за промишлеността на други космически нации. Поради това европейската промишленост трябва също така да разчита на продажби и на износ, което представлява 45 % от нейните дейности според данните на асоциацията Eurospace, положение, което е доста по-различно от това на конкурентите ѝ.

Като цяло европейското производство и промишлеността, свързана с дейностите по изстрелване, имат добри постижения на световния търговски пазар с все по-голям пазарен дял на спътници (предимно за далекосъобщения) и стабилен пазарен дял от около 50 % за търговските операции по изстрелване. Продажбите на търговския пазар обаче, които са от жизненоважно значение за европейската космическа промишленост, са изложени на риск, тъй като продажбите имат цикличен спад и поради факта, че търговските и експортните пазари са подложени на завишена, а понякога и агресивна⁹ конкуренция от други космически нации. Поради дългия период на производствения процес (10-15 години за разработване на комплексни системи) е от съществено значение да се предвиди достатъчно рано какви са възможните посоки на развитието (на пазара). Освен това, положението може да се развие много бързо в определени стратегически подсектори, като например при ракетите носители¹⁰.

2.1.2. Подсигуряване на собствените позиции: запазване на промишленост за телекомуникационния пазар, която е със световно качество

Секторът на услугите, свързани с приложението на спътниците, е от възлово значение за икономиката на ЕС, тъй като превръща инвестициите, направени в инфраструктурата в космическия сектор, в конкретни приложения и услуги в полза на гражданите. Производството на спътникови комуникации (SatCOM) е от основно значение за запазването на цялостната промишленост на Европа в космическия сектор. Според асоциацията Eurospace продажбите на телекомуникационни сателити представляват над 60 % от оборота на европейските производители на сателити през последните 10 години. Европа може да разчита на промишленост от световна величина за разработването и предоставянето на услугите SatCOM. Тези услуги са от ключово значение при предоставянето на информация — един от най-важните ресурси на бързо развиващите се отрасли на цифровото общество. Те допринасят за няколко действия, предложени в програмата в областта на цифровите технологии за Европа, най-вече за преодоляване на разликите по отношение на ширококоловите услуги в районите с ниска гъстота на населението. SatCOM е много ефективно решение в случаите, когато

---

⁹ Високотехнологичните конкурентни продукти могат да бъдат пуснати на пазара на маргинални цени, тъй като разходите за развойна дейност вече са били поети по институционални програми. „Пазарната цена“ е неопределена и е свързана със стратегическите и политическите цели на дадена нация.

¹⁰ Предвид твърде оскъдната дейност на осъществяващите изстрелвания доставчици (по-малко от 10 изстрелвания на година) всяко изстрелване е от решаващо значение и намаляването с над едно изстрелване за година застрашава самото съществуване на този подсектор, а в дългосрочен план — и на европейската космическа промишленост, с възможни драстични последици за стратегическата независимост на Европа.

наземните технологии са прекалено скъпи или не са налични¹¹, както и за предоставяне на трансгранични цифрови услуги. Освен това спътниковите комуникации предлагат гъвкави и надеждни решения в случай на срив в работата на другите мрежи (при природни бедствия, терористичните атаки и др.).

Освен увеличаването на конкуренцията, европейската SatCOM е изправена пред предизвикателства от техническо и политическо естество: системата трябва да се справи в условия на недостатъчно добро покритие на радиочестотния спектър¹², който е жизненоважен ресурс за правилното функциониране и разработване на спътниковите комуникации. За да се запази конкурентоспособността на SatCOM този въпрос трябва да бъде решен.

2.1.3. Новата цел: да се позиционира промишлеността на ЕС на бързо развиващите се пазари за навигация и приложения за наблюдение на Земята (услуги и продукти)

Услугите за европейската спътникова навигация (SatNav) и за наблюдението на Земята (SatEO) са развиваща се промишленост с голям потенциал за осигуряване на растеж и работни места, най-вече за МСП и новосъздадените предприятия (които съставляват гръбнака на икономиката ни). Те ще бъдат с все по-голямо значение за нашата икономика и благосъстоянието на гражданите. Според експертите в областта на глобалната навигационна спътникова система (ГНСС) след десет години този пазар ще достигне стойност от 300 милиарда щатски долара¹³.

Смята се, че дори към настоящия момент от 6 до 7 % от БВП на държавите от Запада, което представлява 800 милиарда евро в Европейския съюз, зависи от спътниковата радионавигация¹⁴. Ползите от пълноценно действаща оперативна програма „Коперник“ (новото име на програма ГМОСС) до 2030 г. се изчисляват на 34,7 милиарда евро, сравними с 0,2 % от БВП на ЕС¹⁵.

Разгръщането на инфраструктурите за ГНСС и „Коперник“ скоро ще открият нови възможности за този сектор в Европа. Очаква се, че „Галилео“ и EGNOS ще генерират икономически и социални ползи на стойност около 60 — 90 милиарда евро през следващите 20 години¹⁶. Европа не може да си позволи да не се възползва от растежа в сектора на космическите дейности и свързаните с тях услуги. Въпреки че някои частни

---

¹¹ Например в открито море спътниковите комуникационни услуги са единственият вариант. Освен това достъпната сателитна комуникация може да подпомогне стратегията на ЕС за растеж в областта на морския сектор.

¹² Този спектър се използва за все повече безжични приложения в няколко сектора от устройства, работещи на къси разстояния, до електронни комуникационни услуги като сателитните комуникации и наземни далекосъобщителни услуги.

¹³ Лен Якобсон, „Пазари и приложения на ГНСС“ („Технология и приложения на ГНСС“) (Len Jacobson, GNSS Markets and Applications (GNSS Technology and Applications), издателство Artech House Inc, 2007 г.

¹⁴ Доклад на Комисията до Европейския парламент и до Съвета, Междинен преглед на европейските програми за спътникова радионавигация, COM (2011) 5 окончателен, Брюксел, 18.1.2011 г.

¹⁵ Проучване, проведено от PriceWaterhouseCoopers, озаглавено „Социално-икономически ползи от ГМОСС“, което можете да намерите на адрес: http://esamultimedia.esa.int/docs/GMES/261006_GMES_D10_final.pdf, стр. 180.

¹⁶ Доклад на Комисията до Европейския парламент и до Съвета, Междинен преглед на европейските програми за спътникова радионавигация, COM (2011) 5 окончателен, Брюксел, 18.1.2011 г.

приложения вече се оказаха успешни, към този етап на развитие продуктите и услугите, резултат от работата на сателитите, на национално и местно равнище все още зависят до голяма степен от клиентите в публичния сектор.

В Европа няколко са пречките, които забавят развитието на иновационните приложения, а следователно и на развитието на пазара: несигурността по отношение на предлагането на услугата и нормативната уредба, липсата на осведоменост у евентуалните потребители за техния потенциал, липсата на сътрудничество между космическите и некосмическите сектори, липсата на сътрудничество между доставчиците на данни, разработчиците на услуги и крайните потребители, недостатъчната подкрепа за създаването на нови предприятия и разработването на дружества с потенциал за висок растеж.

2.2. За да отговори на тези предизвикателства, Европа трябва да постигне технологична самостоятелност, постоянно предлагане и да запази независим достъп до космическото пространство

Технологичната самостоятелност, постоянното предлагане и независимият достъп до космическото пространство¹⁷ не само отговарят на необходимостта от стратегическа независимост: нещо повече, те представляват основните условия за устойчивото развитие на европейската космическа промишленост.

2.2.1. Лидерството в технологично отношение, постоянното предлагане и самостоятелността изискват непрестанни усилия и владенето на необходимите умения

За да се справи с нарастващата конкуренция на световния пазар, европейската промишленост трябва да запази технологичното си превъзходство и да остане начело на технологичния напредък в редица области. Сред предизвикателствата, пред които е изправен отрасълът, са как да се осигури технологична самостоятелност и постоянно предлагане, необходимостта да се заменят и актуализират съществуващите технологии и продукти, предизвикателството да се разработват нови технологии и трудността да се поддържат възлови умения на пазар с дълъг програмен цикъл и силно променливи поръчки. Освен това полезното взаимодействие между гражданския и отбранителния сектор не се използва в достатъчна степен, което възпрепятства появата на истински влиятелна европейска сила в космическия сектор. Също така липсата на полезна обмяна на опит между космическия и некосмическия сектор ограничава възможностите за съвместна изследователска и развойна дейност, както и възможността за използване на технологичните постижения на разменни начала от двата сектора.

Технологичната самостоятелност на този стратегически сектор не е гарантирана. В редица важни технологични области европейските програми са изцяло зависими от един единствен доставчик¹⁸. Според изчисленията на платформата за европейска космическа технология (ESTP) средно 60 % от електрониката на борда на европейски

---

¹⁷ „Независимост“ означава, че всички необходими космически технологии са разработени в Европа, докато „самостоятелност“ се отнася до възможността Европа да има свободен и неограничен достъп до която и да било необходима космическа технология.

¹⁸ Такъв е например случаят с атомните часовници на борда на спътниците на „Галилео“, които са основен полезен товар на тези спътници и се произвеждат в Европа от един единствен доставчик, който не е от държава — членка на ЕС, и който също така извършва продажби в Китай и Индия.

спътник понастоящем се внася от Съединените щати поради липсата на подобен бизнес за разработване на такива компоненти на европейско равнище. Освен това този внос се урежда от разпоредбите ИТАР (разпоредби за международна търговия с оръжие), които се променят според наболелите предизвикателства пред САЩ, често са причина за забавяния при доставката и в краткосрочен план поставят европейската промишленост в поредната ситуация на зависимост от колебанията в политиката на САЩ. Освен това космическият сектор е малък в сравнение с промишлеността в световен мащаб, а често представлява и малка част от оборота на големите промишлени предприятия. Ето защо той се развива в климат, при който не се вземат под внимание специфичните му нужди. При космическата промишленост в по-голяма степен от други отрасли е необходимо да се предвиждат предстоящите тенденции — по отношение на наличието на продукти и разпоредбите, като например тези на регламента REACH¹⁹, което е още по-трудно предвид дългия период на производствения процес за космически продукти. В подобни случаи промените в търговското позициониране или в законодателството, финансови затруднения за ключови дружества или липсата на рентабилност поради малкия пазарен дял могат да изложат европейските космически програми на риск, със забавяния и превишени разходи. Както от промишлени, така и от стратегически съображения положените усилия за разработване на алтернативни източници за предлагане на технологии и материали трябва да бъдат подкрепени с „Хоризонт 2020“ заедно с Европейската космическа агенция и EDA.

Без достатъчно работно натоварване квалифицираната работна ръка в космическата промишленост ще бъде загубена и ще отнеме значително време и ресурси за повторно набиране на необходимите екипи за разработване на нови програми. Знанията и уменията в бързо развиващите се технологии за навигация и за наблюдение на Земята в момента не са достатъчни. Междувременно новите „космически нации“ бързо навакват разликата в областта на научните изследвания, която имат спрямо напредналите в сектора страни.

2.2.2. Възможността на Европа за независим достъп до космическото пространство трябва да се запази и подсили в дългосрочен план

Във всички силни в космическите дейности страни по света разработването на устройства и дейности за изстрелване в космоса и преди, и сега са се финансирани с публични средства, без които търговският сектор не би могло да съществува. Освен това търговските цени, получавани на пазара, не покриват изцяло пълните разходи, най-вече на етапа на разработката. Размерът на държавния бюджет, отделян от силните в космическите дейности държави за ракети носители, е отражение на желанието им да имат независим достъп до космическото пространство. Във всички конкурентни държави обществените поръчки са от първостепенно значение за съществуването на сектора, а местният отрасъл за дейности по изстрелване в космоса не би просъществувал без подкрепата на институционалните програми, които на практика са недостъпни за тези отрасли от другите страни.

В Европа въпросите, свързани с дейностите по изстрелването, засягат — от институционална гледна точка — ЕС, ЕКА и техните държави членки по два начина: на първо място, поради политическата отговорност, свързана с независимия достъп на

---

¹⁹ Някои компоненти или материали, използвани за космическото пространство (на борда на спътници или за ракети носители), са изброени в REACH и се нуждаят от заместители, ако това е възможно.

Европа до космическото пространство; на второ място, поради факта, че ползването на услугите и дейностите по изстрелването, които имат за цел да реализират и дадат старт на съответните програми, е скъпоструващо. Частните участници в тези дейности също са засегнати в качеството им на клиенти. За тях независимият достъп на Европа до космическото пространство представлява интерес, тъй като ги поставя в по-благоприятна позиция при договарянето на международно равнище на по-ниски цени за изстрелване.

ЕС и неговите държави членки подкрепят политическата цел за запазване на независим достъп до космическото пространство, както вече бе посочено на няколко заседания на Съвета по въпросите на космическото пространство и в резолюции на Съвета по конкурентоспособност²⁰. Първоначално дейностите за изстрелване в Европа бяха създадени, за да гарантират способността на Европа да разработва спътниковите услуги след отказа на други държави да изстрелват европейски търговски спътници. Освен от съображения за сигурност и стратегическо позициониране, ако Европа бъде лишена от независим достъп до космическото пространство, подобни откази биха могли да се повторят и биха довели до забавяне на изпълнението на нашите космически програми, което увеличава разходите и заплашва европейската конкурентоспособност както по отношение на производството, така и на пазара на услуги. Следователно наличието в Европа на надеждни и конкурентоспособни услуги за изстрелване продължава да бъде необходим фактор за осигуряването на развитието на европейската космическа промишленост и на спътникови приложения на световната сцена.

В качеството им на клиенти и за да реализират своите програми своевременно, като избегнат превишаване на разходите, ЕС, ЕКА и техните държави членки трябва да разполагат със система за изстрелване, която е:

- надеждна от техническа гледна точка,
- сигурна, което би могло да предполага изстрелванията да се осъществяват от площадки на европейска територия,
- на разположение и независима: това включва контрол върху процеса на изстрелване и необходимостта да се избегне зависимост от участници с конфликтни промишлени или геополитически цели,
- ефективна от гледна точка на разходите, тъй като това допринася за достъпността.

В днешно време няма достатъчно институционални изстрелвания в Европа, за да се гарантира устойчивостта на европейската ракета носител „Ариана 5“²¹. Дружеството Arianespace е изправено пред все по-голяма международна конкуренция и му е трудно да запази финансовия си баланс. Освен това съществуващите в момента видове ракети носители ще трябва да бъдат заменени до 2025 г., за да бъдат в услуга на дейностите по изстрелване в Европа, въпрос, който се нуждае от незабавно внимание.

---

²⁰ Например заседанията на Съвета по въпросите на космическото пространство от 2007 г., 2008 г. и 2010 г. и на Съвета по конкурентоспособност от май 2011 г.

²¹ Необходими са минимален брой институционални изстрелвания и програми за разработването им, без които надеждността вече не е даденост, а уменията не биха могли да бъдат поддържани на необходимото ниво.

С над 30 спътника, които трябва да бъдат изведени в орбита, през следващите години ЕС като цяло може да се превърне в най-големия институционален клиент на този европейски отрасъл. Както се изтъква в заключенията на Съвета по конкурентоспособност от ноември 2010 г. и май 2011 г., всички европейски институционални участници се приканват да разглеждат като първостепенен приоритет използването на ракети носители, разработени в Европа, и да проучат въпросите за своето евентуално участие в дейности по експлоатацията на ракети носители с цел да се запази независимият, надежден и икономически рентабилен достъп до космическото пространство при приемливи условия. Следователно разработените в Европа ракети носители ще бъдат пригодени за изстрелването на някои от тези спътници.

В краткосрочен план европейският независим достъп е свързан с поемането на разходи предвид агресивната търговска политика от нашите конкуренти, които обикновено имат по-ниски разходи. Някои от тези допълнителни разходи са оправдани по обективни причини (гаранция за жизнеспособността на европейското ноу-хау и надеждност, по-ниски разходи за работна ръка на някои от нашите конкуренти, размер на чуждестранното субсидиране²² и институционалния пазар). Друга част от тези разходи се дължи на промишлени неефективности, които трябва да бъдат намалени. В средносрочен план обаче независимият достъп ще има благоприятно икономическо въздействие както за институционалните участници, така и за частни оператори. Той ще осигури на Европа възможността да се ползва от космически приложения, да предлага допълнителна сигурност (наличието на допълнителни източници) и да възпре конкурентите си при предлагането на конкурентни цени на европейския пазар, които са в полза на частни оператори. Освен това за някои програми няма друг избор освен да бъдат избрани европейски ракети носители от съображения за сигурност.

3. ЦЕЛИ НА ИНДУСТРИАЛНАТА ПОЛИТИКА НА ЕС

Предвид стратегическото значение на космическата промишленост, зависимостта ѝ от публичното финансиране и нарастващата конкуренция на търговския пазар в световен мащаб, ЕС ще изготви индустриална политика за дейностите в космическия сектор, като така ще насърчи икономическия растеж. Тази политика следва да включва не само производството в рамките на космическата промишленост, но и услугите в сектора. Целите на подобна политика са анализирани в различни проучвания. Въпросът е разгледан също така в резолюцията на седмия Съвет по въпросите на космическото пространство и от Съвета по конкурентоспособност от май 2011 г.

Предвид това индустриалната политика на ЕС за космическото пространство следва да се съсредоточи върху пет конкретни цели:

– *Изготвяне на съгласувана нормативна уредба,*

Разрастването на космическите дейности и по-специално растящият пазар за космически продукти и услуги повдигат някои въпроси от правно естество, които не са напълно уредени на европейско равнище и са само частично уредени на национално равнище от някои държави членки в тяхното национално законодателство, където е

---

²² Чийто реален размер трябва да се оцени по цялата верига за създаване на стойност — от публичното финансиране на етапа на разработване, обществената подкрепа на етапа на производството или за площадката за изстрелване до предпочитанията за местни изстрелвания и достъп до пазара.

даден израз на националните им интереси. Като разгледа цялото съществуващото законодателство и съобразно съответната компетентност на различните участници, Комисията ще прецени дали е необходимо да бъдат предприети действия, за да се подобри правната съгласуваност и да се насърчи разрастването на европейски пазар за космически продукти и услуги.

- *Доизграждане на конкурентна, стабилна, функционална и уравновесена основа на промишлеността в Европа и подкрепа за участието на МСП;*

Европа има нужда от по-стабилна основа за промишлеността си. Европейската промишленост за космически дейности следва да подобри постиженията си, като се възползва от възможностите, предлагани от една по-малко разпокъсана среда. Добре балансирана основа на промишлеността не означава равномерно разпределение на този отрасъл в рамките на Европа, а промишленост, която се гради въз основа на конкурентните предимства по протежение на цялата верига за създаване на стойност и предлага справедлив достъп за МСП като способ за гарантиране на динамиката и иновациите и по-специално за развитие на услугите в сектора на космическите дейности. Участието на малки и средни предприятия при предлагането е от съществено значение за конкурентоспособността на европейската космическа промишленост и то не само за консолидиране, но и за развитие на квалифицирана работна сила.

- *Оказване на подкрепа за конкурентоспособността на световната сцена на европейската промишленост в космическия сектор и насърчаване на ефективността на разходите в сектора по веригата за създаване на стойност.*

Европейската космическа промишленост следва да запази и увеличи своя дял на световния пазар и следва да остане на гребена на вълната на технологичното развитие с капацитет за производство на революционни технологии и да участва активно в сътрудничеството с други сектори. Тя следва да се опитва да бъде по-рентабилна по веригата за създаване на стойност. Промислеността следва също така да може да разчита на достатъчно висококвалифицирана работна сила, по-специално в бързо развиващия се сектор на технологиите за навигация и наблюдение на Земята. Политиката следва да бъде в подкрепа на по-голям достъп до пазара.

- *Разработване на пазари за космически приложения и услуги*

Европейската промишленост трябва да бъде в състояние да се възползва от възможностите, предлагани от космическата инфраструктура (SatCom, SatNav и SatEO), за да предоставя надеждни и ефективни по отношение на разходите услуги, откликващи на икономическите и социалните потребности. За някои категории услуги това означава не само развиването на нов капацитет в рамките на съществуващата промишленост, но също така и подобряване на качеството на данните от „Коперник“, създаването и насърчаването на среда, благоприятстваща възприемането на нови спътникови технологии и появата на нови оператори, като се отчита по-специално важната роля на малките предприятия в този сектор. Заедно с втората цел постигането на тази ще спомогне за запазването на атрактивността на инвестициите в космическия сектор за всички държави членки.

- *Гарантиране на технологична самостоятелност и на независим достъп на Европа до космическото пространство*

За да може Европа да бъде в състояние да работи по инициативи за изготвяне на стратегически политики и да предоставя възлови услуги в полза на гражданите, тя има нужда от независим достъп до космическото пространство. Освен това европейската промишленост следва да бъде насърчавана да развива своята технологична самостоятелност, особено във възлови технологии, да продължи да предлага продуктите и услугите, необходими за икономическия растеж и благосъстоянието на нейните граждани.

4. КАК ДА БЪДАТ ПОСТИГНАТИ ЦЕЛИТЕ НА ИНДУСТРИАЛНАТА ПОЛИТИКА НА ЕС

С оглед постигането на целите на тази политика в сътрудничество с ЕКА и държавите членки ЕС може да използва наличните си инструменти, които са предназначени предимно за подобряване на нормативната уредба в подкрепа за научните изследвания и иновациите, за насърчаване на по-доброто използване на финансовите инструменти и на съществуващите разпоредби за обществените поръчки²³.

4.1. Подобряване на нормативната уредба

С разрастването на космическите дейности е целесъобразно да бъде разгледана съществуващата нормативна уредба, за да се гарантира сигурността, безопасността и устойчивостта на тези дейности и тяхното икономическо развитие.

4.1.1. Подобряване на нормативната уредба за сегмента на услугите и за производствения сектор

Разрастването на космическите дейности и по-специално растящият пазар за космически продукти и услуги повдигат въпроси от правно естество, които не са напълно разрешени на европейско равнище, а са само частично разгледани от повечето активни в този сектор държави членки в националното им право. Повечето от държавите членки все още не са разработили нормативна уредба за космическите дейности. Приложното поле и целите на тези нови национални закони са разнообразни и имат отражение, което се простира извън националните граници.

Дадено национално законодателство само по себе си не може да гарантира структуриран обхват на свързаните с космическото пространство правни въпроси и хармонизирана нормативна уредба за всички държави членки. Непоследователната нормативна уредба може да повлияе отрицателно върху функционирането на вътрешния пазар. Поради това може да се окаже необходимо да се предприемат стъпки към създаването на съгласувана нормативна уредба на ЕС за космическото пространство, за да се отключи потенциалът на вътрешния пазар за космическа дейност посредством запълване на правни пропуски по съгласуван начин, като се избягва създаването на различаващи се национални нормативни уредби и същевременно се опазват националните и европейските интереси в сферата на сигурността.

Например някои европейски държави са създали национално законодателство относно поемането на отговорност, в което се предвижда покриване на материални щети,

---

²³ Предложените инициативи ще бъдат организирани и изпълнявани в пълно съответствие с общностните норми относно държавните помощи, по-специално във връзка със ситуации, в които се предполага финансовото участие на държави членки.

резултат от космически дейности. Някои страни ограничават, при определени условия, отговорността до определена сума, или предлагат държавна гаранция при определени условия. Някои страни изискват застраховка или друга финансова гаранция, за да компенсират евентуалните щети. Липсата на съгласувани разпоредби в държавите от ЕС може да доведе до изкривяване на конкуренцията на вътрешния пазар и би довело до своеобразно търсене на поле за изява.

Да се проучи възможността за законодателна инициатива по отношение на някои аспекти, които оказват въздействие върху възникването на единен пазар за космически продукти и услуги

Поради това Комисията ще прецени до каква степен тази фрагментирана уредба би могла да възпрепятства нормалното функциониране на вътрешния пазар и дали би била оправдана намеса от страна на ЕС.

Първата стъпка в тази посока би могла да бъде законодателна инициатива относно изготвянето и разпространението на данни за частни лица, получени от спътници (вж. по-долу) и регламент относно отговорността на трети страни по отношение на ГНСС на ЕС²⁴.

Действие от страна на ЕС може също така да бъде необходимо и при контрола на износа на изделия с двойна употреба и политиката в областта на радиочестотния спектър. В други области, като например търговски полети в космическото пространство, възможността за намеса от страна на ЕС следва да бъде преценена в бъдеще.

За да се гарантира пълноценната експлоатация на информацията, получена благодарение на спътниковите данни, и да се насърчи достъпът на потребителите до данните, получени от съоръженията в космоса, и до свързаните с космическата дейност услуги, ЕС би могъл да разгледа възможността за създаване на всеобхватна политика за достъпа до данни. Такава политика за достъп до данните би могла да се основава на принципи като: свободен и открит достъп за публични организации в ЕС и на национално равнище, с гарантирани (поне) минимални ограничения при цялостно разработване и управляване с публични средства на ЕС; установяването на конкретни условия по отношение на политиката за достъп до данните (най-малкото на обществени организации), когато е налице намеса от страна на ЕС в разработването на космически активи или пазари.

Да се разгледа възможността за предлагане на законодателна инициатива относно изготвянето и разпространението на данни за частни лица, получени от съоръженията в Космоса

Изготвянето и разпространението на данни, получени от спътниците, повдига три важни въпроса. На първо място, ограниченията във връзка със сигурността, поставени

---

²⁴ ГНСС на ЕС ще имат световен обхват. Жалби могат да се подават във всяка страна в света в местните съдилища съгласно приложимото местно законодателство. ЕС подготвя регламент относно отговорността на трети страни по отношение на ГНСС на ЕС. Подобна дискусия беше проведена под егидата на UNIDROIT (Международен институт за уеднаквяване на частното право) по отношение на всички услуги, предлагани от ГНСС. Обсъжданията в този форум бяха отложени, за да бъдат интегрирани и инициативи, които да бъдат приети на регионално равнище.

от националните органи по отношение на данните от спътниците съгласно националните интереси за сигурност, могат да застрашат конкурентоспособността и иновациите (разработването на услуги надолу по веригата) и да доведат до правна несигурност на вътрешния пазар, както и да поставят въпроси, свързани с отговорността, като например искове за компенсация за евентуални щети, например нанесени от неверни данни. На второ място, неволно разпространение на данни, получени от сателитни датчици (напр. изображения с висока резолюция) биха могли да представляват заплаха за сигурността на ЕС и държавите — членки на ЕС. На трето място, трансграничното естество на обмена на данните от спътниците предполага сътрудничество между страните, засегнати от наблюдението на Земята. Такова сътрудничество би гарантирало успешната съвместимост на стандартите за конкурентоспособност по отношение на съображенията за сигурност.

Тъй като дадено национално законодателство само по себе си не може да гарантира съгласувана нормативна уредба за наблюдение на Земята на равнище ЕС, действията на ЕС могат да бъдат обосновани с принципа на субсидиарност. Като се вземат предвид ползите от гледна точка на правната сигурност, развитието на пазарите надолу по веригата и защитата на сигурността, намесата на ЕС в тази област би могла да доведе до недвусмислена добавена стойност.

Наблюдение и подобрене на разпоредбите относно контрола на износа и трансфера в рамките на ЕС

Редица от компонентите на космическите системи се считат за стоки с двойна употреба или свързани с военното дело, което означава, че попадат в обхвата на новата нормативна уредба относно контрола на трансфера в рамките на ЕС и на износа на изделия и технологии с двойна употреба²⁵. Опростени правила и процедури, които ще улеснят трансферите в рамките на ЕС на компоненти, свързани с военното дело, ще бъдат прилагани, считано от 2012 г.²⁶. Така ще се подобри конкурентоспособността на европейската промишленост, най-вече на МСП.

В съответствие с член 25 от регламента относно изделията и технологиите с двойна употреба, с който от Комисията се изисква да изготви доклад относно прилагането на системата на ЕС за контрол на износа, бе приета Зелена книга²⁷, с която се дава началото на широк обществен дебат относно функционирането на сегашната система за контрол на износа на изделия и технологии с двойна употреба. Официалният доклад до Европейския парламент и до Съвета е предвиден за септември 2012 г. Междувременно въздействието на настоящия регламент върху космическата промишленост следва да бъде внимателно наблюдавано с оглед на това да се набележат съществени проблеми и да се предложат съответни решения.

---

²⁵ Регламент (ЕО) № 428/2009 от 5 май 2009 г. за въвеждане режим на ЕС за контрол на износа на изделия и технологии с двойна употреба и Директива 2009/43/ЕО от 6 май 2009 г. относно трансфера на продукти, свързани с отбраната, вътре в Общността.

²⁶ Предишните изисквания наложиха значителна административна тежест за дружествата (приблизително 225 часа/лиценз според оценката на въздействието на Директива 2009/43/ЕО относно трансфера на продукти, свързани с отбраната, вътре в Общността). Те също така предполагаха дълги периоди на изчакване – до няколко месеца – за получаване на лицензи за прехвърляне или за износ.

²⁷ Системата на Европейския съюз за контрол на износа на изделия и технологии с двойна употреба — гарантиране на сигурността и конкурентоспособността в един променящ се свят, COM(2011)393 окончателен.

Гарантиране на наличие на радиочестотен спектър

За да допринесе за осигуряването на наличност на радиочестотния спектър за космическите операции, който е незасегнат от интерференция, за да реализира икономии от мащаба и да оптимизира оперативните разходи за общоевропейски системи, Комисията, заедно с държавите—членки на ЕС, ще проучи как най-добре да вземе под внимание бъдещите нужди от радиочестотен спектър за SatCOM в контекста на програмата за политиката в областта на радиочестотния спектър и да допринесе за подготовката на следващата световна конференция в областта на радиосъобщенията ИТУ, за да защити интересите на ЕС в сферата на разпределението на радиочестотния спектър в световен и регионален план.

Да проучи дали е необходимо търговските полети в космическото пространство да бъдат обхванати от нормативната уредба

„Проекти за суборбитални летателни апарати“ или проекти за търговски полети в космическото пространство се появяват основно в Съединените щати. Суборбиталните полети биха могли да представляват обещаващ пазар за: i) научни експерименти: експерименти за микрогравитация, обучение на астронавти, изпитване на спътникови полезни товари, (ii) космически туризъм и (iii) транспортни системи на бъдещето, които са чисти, на голяма височина, високоскоростни и системи за въздушен транспорт от точка до точка. Освен това суборбиталните летателни средства биха могли да предложат по-ефективен по отношение на разходите достъп до космоса, например за малки спътници.

Единствено Федералната авиационна администрация на САЩ (FAA) и нейната служба за търговски космически транспорт са изготвили нормативна уредба за суборбитални самолети, приложима в страната. Тя се основава на принципа за „информираното съгласие“ на екипажа и на участниците в космическия полет²⁸. Това означава, че безопасността на пътниците не е уредена с тези разпоредби.

Някои заинтересовани страни от европейската промишленост приканват ЕС да въведе по-строга нормативна уредба, която да има адекватни разпоредби за сертифициране, заимствани от най-добрите практики на авиационния сектор, за да се гарантира безопасността на пътниците. Според представителите на промишлеността наличието на предвидима нормативна уредба е от възлово значение за частните инвеститори, тъй като ще даде тласък в развитието на използваната технология и развойната дейност. Други европейски заинтересовани страни призовават ЕС да въведе по-благоприятстваща иновациите нормативна уредба.

Това искане за момента не е приоритет в нормотворческите дейности на Европейската агенция за авиационна безопасност (ЕААБ). Комисията ще проучи по-подробно този въпрос, за да определи дали е необходимо да му бъде обърнато внимание в непосредствено бъдеще.

---

²⁸ За да получат лиценз, операторите на суборбиталния самолет трябва само да информират пътниците, които плащат, за рисковете на това изстрелване и етапите на повторното навлизане, както и за досието за безопасност на този вид превозно средство. Тогава пътникът подписва документ, с който освобождава от отговорност оператора и поема риска.

4.1.2. По-нататъшна работа с процеса по стандартизация

Значението на стандартизацията за космическите дейности в Европа нараства, предвид факта, че ЕС, ЕКА, национални космически агенции и европейската промишленост са изправени пред нови технически предизвикателства в рамките на по-строги икономически ограничения. Чрез по-функционално и по-полезно използване на космическите технологии и космическите приложения и услуги, стандартизацията може да изиграе важна роля за насърчаване на конкурентоспособността на европейската космическа промишленост на световния пазар, по-специално чрез увеличаване на серията и намаляване на цените, както и за подпомагане на МСП да стъпят в някои сегменти на „космическия“ пазар. Стандартизацията в космическия сектор подпомага използването на космически иновативни услуги и приложения. Още повече че мисиите в космоса са рискована дейност, при която технологията се подлага на сериозно изпитание, а възможностите за отстраняване на възникнал проблем, който не е предвиден преди изстрелването, е доста ограничена. Следователно на стандартизацията се гледа като на начин за намаляване на рисковете от повреда, за гарантиране на технологичната надеждността на космическите продукти/компоненти и за намаляване на разходите за разработка и на оперативните разходи. И не на последно място, тъй като европейското космическо производство е разделено между няколко страни, разработването на „стандартизирани“ работни процедури може да спомогне за намаляването на някои от неефективностите във веригата за създаване на стойност.

Основните европейски космически агенции и представители на промишлеността дадоха началото на европейското сътрудничество за стандартизация в космическата област (ECSS) през 1993 г. Бяха публикувани над 120 стандарта. Макар космическите дейности нагоре по веригата да попадат в приложното им поле, космическите дейности надолу по веригата, ориентирани към системите и услугите, все още имат нужда от стандартизация. През март 2010 г. бе предложена цялостна програма за стандартизация, с която се набелязват десет конкретни сектора, предлагащи възможности за извършването на работата по стандартизация в бъдеще от техническите органи по CEN/CENELEC, ETSI и ECSS – европейските организации по стандартизация (ESOs). Програмата беше преобразувана в нов мандат (M/496), който е издаден на 1 септември 2011 г. и е предвиден за ESO. Работата започна през 2012 г. и следва да продължи за период от три години.

4.1.3. Гарантиране на наличието на необходимите умения

Наличието на квалифицирана работна ръка има пряко въздействие върху възможностите на европейската космическа промишленост, а космическите дейности от своя страна имат пряко въздействие върху наличността на работната сила в европейската икономика чрез въздействието на водещи авангардни програми за развитие на ноу-хау в областта на новите технологии. С цел да остане конкурентоспособна на Европа ѝ предстои да се изправи пред тройно предизвикателство през следващите години: да запази и разшири собствените си ресурси (равнището на квалификация и броя на работниците), да развие нови умения, които да откликнат на нуждите на развиващите се сектори, и да привлече обещаващи специалисти от трети държави.

Институционалните космически програми могат да спомогнат за запазването на промишлената дейност в необходимата степен, като привличат обещаващи специалисти в европейските университети и научноизследователски центрове и като

предлагат по-лесна мобилност между държавите членки и между публичния и частния сектор.

Европейските институционални клиенти следва да развиват и предоставят на промишлеността дългосрочно и ясно планиране на институционалния пазар в Европа. ЕС би могъл да очертае какво е положението и да предвиди редовна актуализация на веригата за доставки, така че да се гарантира необходимото равнище на европейската независимост, ноу-хау и конкурентоспособността.

Заедно с държавите членки и техните региони ЕС следва да обърне внимание на проблема с недостига на висококвалифицирани космически инженери и техници, които са възпитаници на европейските образователни системи, да насърчава създаването в Европа на взаимно признати академични квалификации в областта на космонавтиката, да включи за в бъдеще в рамковите програми за научноизследователска и развойна дейност специални дейности, при които част от научноизследователската дейност трябва да се извършва от докторанти, да насърчава разработването на програми за учене през целия живот чрез по-активно сътрудничеството между промишлеността и университетските среди и да повиши привлекателността си пред чуждестранните научни работници.

4.1.4. Подкрепа за достъпа на европейската промишленост до световния пазар

За европейската космическа промишленост е от жизненоважно значение да запази и укрепи позицията си на търговския пазар. Значими институционални пазари на трети страни обаче не са достъпни за европейската промишленост. Някои държави членки предложиха механизми за улесняване на износа, за да окажат подкрепа за достъпа на промишлеността до световния пазар. Възможността за разработване на подобни механизми следва да бъде разгледана задълбочено.

Търговските споразумения и преговори могат да допринесат за гарантиране на равнопоставеност на международно равнище за европейската космическа промишленост на международно равнище, при условие че ЕС има достатъчно силна позиция в международните преговори. Поради това наскоро Комисията прие предложение относно достъпа на трети страни до пазара на ЕС за обществените поръчки²⁹. Ако бъде приет от законодателя, с този регламент ще бъдат подобрени условията, при които предприятията в ЕС могат да се конкурират за обществени поръчки в трети държави, като така ще бъде укрепена позицията на Европейския съюз при договарянето на достъп на предприятията от ЕС до пазарите на обществени поръчки на трети страни с цел да се отворят пазарите на нашите търговски партньори и ще бъдат подобрени, в съответствие със стратегията „Европа 2020“, възможностите за бизнес на световната сцена на предприятията от ЕС, като така ще се създадат нови работни места.

В по-общ план може да се каже, че международното сътрудничество следва също така да послужи като средство за отваряне на пазара с цел популяризиране на европейските

---

²⁹ Предложение на Европейската комисия за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно достъпа на стоки и услуги от трети държави до вътрешния пазар на обществени поръчки на Съюза и за определяне на процедури за подпомагане на преговорите относно достъпа на съюзни стоки и услуги до пазарите на обществени поръчки на трети държави, COM (2012) 124 окончателен.

технологии и услуги в космическия сектор и да подпомогне за укрепването на този стратегически промишлен сектор. ЕС трябва да гарантира, че въпросите, свързани с космоса, са включени в по-голяма степен във външната политика на Съюза.

4.2. Подкрепа за научните изследвания и иновациите

Научните изследвания, развойната дейност и иновациите са не само ключови елементи на конкурентоспособността на космическата промишленост, но едновременно с това те са съществена част от устойчивия икономически растеж както в краткосрочен, така и в дългосрочен план с наличието на въздействие върху способността на Европейския съюз да остане конкурентоспособен в една все по-глобална икономика. Предлага се бюджетът за космическия сектор в рамките на „Хоризонт 2020“ (приемник на РП7) да бъде на стойност 1737 милиона евро по текущи цени (1548 милиона евро по постоянни цени за 2011 г.) за 7 години. Въпросите на космическия сектор по „Хоризонт 2020“ ще обхванат научноизследователска и развойна дейност и иновации с цел:

- **Да способстват за европейската конкурентоспособност в космическия сектор**, самостоятелност и иновации в областта на космическите дейности, насочени към индустриални научни дейности и иновации с акцент върху МСП;
- **Да способстват постиженията в областта на космическите технологии**, като се започне от базови научни изследвания в областта на технологиите и се стигне до близки до приложенията технологии за бъдещите поколения спътници на „Коперник“/ГМОСС и „Галилео“;
- **Цялостното използване на данните, получени от съоръженията в космоса**, включително данни от научни мисии и търговски приложения на данните, получени от съоръженията в космоса;
- **Да способстват за европейската научноизследователска и развойна дейност в контекста на международното космическо партньорство** (напр. ISS, SSA, глобални изследователски програми в областта на роботиката).

По отношение на последните най-новите технологии в космическия сектор все по-често заемат място в международните рамкови дейности, като превръщат достъпа до подобни програми във важен фактор за успех за конкурентоспособността на европейските изследователи и космонавтиката.

4.2.1. *Подпомагане на европейската конкурентоспособност в космическия сектор в световен мащаб, по-конкретно чрез гарантиране на европейската самостоятелност в ключови технологии и чрез стимулиране на новаторството*

Целта е да се запази водеща роля в световен мащаб в космическите изследвания чрез запазване и развитие на конкурентоспособна космическа промишленост и изследователска общност и чрез насърчаване на космическите иновации.

На първо място, просъществуването на конкурентна търговска промишленост в космическия сектор в Европа и възможностите за европейските институционални клиенти да реализират своите космически мисии изискват намаляване на европейската техническа зависимост от неевропейски страни. От изключителна важност е да се определят кои технологии са от възлово значение и да се гарантира, че за тях Европа разработва и поддържа свои собствени технологични решения и производствена

мощност. След като бъде разработена, тази технология следва да бъде използвана от институционалните участници и европейската промишленост. В противен случай тя ще бъде изгубена.

Европейската комисия, заедно с ЕКА и EDA, създаде съвместна работна група с цел съставяне на съгласуван списък на важните технологии, които да бъдат разработвани приоритетно. Този съвместен процес с цел осигуряване на самостоятелност бе започнат през 2009 г. Бе договорен списък на спешните действия, който бе използван като основание за IV-та покана за ключови технологии в рамките на рамковата програма 7 (FP7). Тази инициатива следва да бъде продължена.

На второ място, спътниковите продукти и услуги представляват развиващ се пазар и остават ограничени и фрагментирани. На този етап на развитие те все още зависят до голяма степен от публични клиенти на национално и местно равнище. В САЩ бяха създадени стимули за нови пазари, използващи космически услуги, благодарение на дългогодишната политика за насърчаване на употребата им от държавата, което създаде условия за благоприятстване на развитието на частните предприятия, които от своя страна имат нужда от по-голяма инфраструктура в космическия сектор. С тези инициативи се дава тласък на използването на космическото пространство в полза на публичните политики и се повишава конкурентоспособността на пазарите за износ. Следва да се прецени дали подобни стимули могат да се предоставят на европейската промишленост.

С цел да се насърчи използването на спътникови инфраструктури и да се разработи пазарът на спътниковите услуги ЕС следва да активира насърчаването на космическите приложения в политиките на ЕС. Създаването на нови приложения трябва да бъде стимулирано сред редица потенциални публични и частни потребители, включително нови потребителски общности (градове, региони, различни промишлени сектори и др.), особено чрез спонтанни популяризиращи действия, като например ваучери за местни органи или МСП, за да се способства за възприемането на новите услуги от крайните потребители. Тяхното разработване и внедряване, често от МСП, трябва да бъде подкрепяно последователно, за да се гарантира устойчиво въздействие върху висококвалифицираната трудова заетост.

По-конкретно, цялостният потенциал за иновации, създаден от новата европейска космическа инфраструктура, също трябва да бъде подкрепен. Планът за действие относно ГНСС на Комисията за насърчаване на разработването и въвеждането на спътникови навигационни приложения, използващи EGNOS и „Галилео“ е първата стъпка в тази посока.

Има нужда от много повече усилия, координирани на европейско, национално и местно равнище. Това налага пускането в действие на цял набор от мерки за подпомагане на иновациите³⁰ за промишлеността, като се отделя специално внимание на МСП. Въпреки това, за да се реши проблемът с пазарния неуспех, подкрепата за иновациите следва да бъде насочена към онези услуги, които иначе не биха били разработени от пазара. С тези мерки следва по-специално да се насърчат иновациите от гледна точка на търсенето, използването на наличните източници на финансиране, включително

---

³⁰ Например въвеждане на пазара след предварително тестване, обществени поръчки на етапа преди търговската реализация, кълъстери, „живи“ лаборатории и други иновативни механизми, продиктувани от нуждите на потребителите.

регионални фондове, обединяването на търсенето и разработването на нови предприятия.

И не на последно място, редица предизвикателства в областта на космическите технологии имат своето съответствие с предизвикателствата на наземните технологии. Полезното сътрудничество следва да бъде насърчавано чрез насърчаване на разработването на иновационни продукти и услуги, създадени въз основа на спътниковите инфраструктури. Както е посочено в приложението към предложението за решение на Съвета за създаване на специфична програма за изпълнение на „Хоризонт 2020“³¹, *„тези сходства дават възможност за разработки, провеждани съвместно на ранен етап от космически и некосмически общности, по-специално от малки и средни предприятия, които евентуално биха довели по-бързо до революционни нововъведения в сравнение със самостоятелни разработки, даващи резултати на по-късен етап“*.

4.2.2. Създаване на условия за напредък в космическите технологии

Целта е да се гарантира способността за достъп до космоса и за експлоатация на космически системи в полза на европейското общество през следващите десетилетия. ЕС възнамерява по-специално да подсили технологичния напредък в редица стратегически области и да даде своя принос за необходимите усилия в областта на космическите изследвания, по-специално в революционните технологии. С „Хоризонт 2020“ ЕС например ще подкрепи прилагането на полезното взаимодействие в областта на космическите изследвания на европейско равнище, като насърчи по-задълбочената координация на научноизследователските и развойни дейности, като така допълни работата на ЕКА и на националните програми, които вече са се заели с разрешаването на тези проблеми. С „Хоризонт 2020“ главните базови технологии бяха признати като възлови за цялата технологична конкурентоспособност на промишлеността, но също така най-вече за иновативните космически технологии. С индустриалната политика в космическия сектор следва да се окаже подкрепа за разпространението им сред новите космически технологии.

С „Хоризонт 2020“ би могло например да се насърчават научните центрове за научноизследователска и развойна дейност, да се окаже подкрепа за разработването на насочени към приложенията научноизследователски и развойни университетски програми, свързани с космическите технологии, и да се насърчи преходът от създаване на прототипи до създаването на продукта/пазара. Тъй като потребителите изискват готови технологии (вече изпитани и утвърдени), схемите за подкрепа на научноизследователски и развойна дейност следва да благоприятстват подкрепата за утвърждаването и доказването им. Поеманите полезни товари³² биха могли да дадат допринос за популяризирането на такива полети за все повече продукти и услуги. С оглед да се смекчи рискът, създаден от новите технологии за останалата част от полезния товар, следва да се разгледат по-ефективните от гледна точка на разходите възможности за изстрелване с цел прилагане и изпитване на новите технологии.

---

³¹ COM(2011) 811.

³² Това се отнася до използването на наличния капацитет на търговските спътници да поемат допълнителни транспондери, инструменти или друго свързано с космическите дейности оборудване.

Освен това „Хоризонт 2020“ може да се използва, за да се намерят алтернативи за компонентите, изброени в регламента REACH³³ и които в бъдеще може да се нуждаят от заместители.

4.2.3. *Стимулиране на пълноценното използване на данните, получени от съоръженията в космоса, и разработването на иновативни приложения*

Целта е да се гарантира по-широко оползотворяване на данни, получени от съществуващите и бъдещите европейски мисии в космоса, в научния, публичния и търговския сектор. Както е посочено в приложение към предложението за решение на Съвета за създаване на специфична програма за изпълнение на „Хоризонт 2020“, *„използването на данните може да се повиши значително, ако бъдат положени съгласувани усилия за координиране и организиране на обработката, валидирането и стандартизацията на данните, получени от европейски космически мисии. Иновативни подходи при събирането, обработката, обобщаването и разпространението на данните, като се използват новаторски форуми за сътрудничество на базата на ИКТ, могат да осигурят по-висока възвръщаемост на инвестициите в космическата инфраструктура“*.

4.3. **Разширяване на обхвата и използването на наличните финансови инструменти**

Финансирането на космическата инфраструктура се различава от финансирането на космическите компоненти/услуги. Масщабните инфраструктури, които трябва да бъдат изградени, разработени, обслужвани и поддържани, за да се гарантира продължаването на работата на оперативните услуги и приложения, се нуждаят от значителни финансови вноски в продължение на дълги периоди от време, продължително финансиране, както по оперативни, така и по финансови причини (всяко отлагане на разходите води до допълнителни разходи), и инструменти за гъвкавост/действие в извънредни ситуации предвид свързаните с тази област рискове. Съществуващите финансови продукти на пазара може да не откликват на тези нужди, най-вече поради продължителния период от време между решението за разработване на такива проекти и възвръщаемостта на инвестициите от разгръщането на достатъчно услуги надолу по веригата. Това на практика е пазарна неефективност и има нужда от публични финанси, преди да се забележи дългосрочният потенциал за растеж на тези проекти. Други силни в космическата дейност държави са разрешили този въпрос по свой начин³⁴. В своето предложение за следващата многогодишна финансова рамка Комисията предлага нов вид инструмент, а именно инициативата на ЕС за облигации за проекти, които да се използват като средство за осигуряване на инвестиционни средства за инфраструктурни проекти от ключов стратегически европейски интерес чрез използването на схемите за публично-частно партньорство за повишаване на конкурентоспособността на ЕС и устойчивостта на растежа на ЕС. Макар в обхвата на тази инициатива да не се предвижда включването на космическото пространство през първия етап, на

---

³³ Като цяло в регламента са включени отделни вещества в различни списъци, свързани с процесите в които участват. Някои от тях, като например „списъка с кандидат-вещества“ или приложение XIV (списък на веществата, обект на разрешаване), предполагат изисквания за непосредствена информация за изделията („компоненти“) или изискват разрешение за употреба на веществото в Европа.

³⁴ Това се отнася най-вече до двата договори, наскоро сключени за период от 10 години от правителството на САЩ с две дружества за спътникови изображения.

космическата промишленост би могло да се предложи на втория етап възможността да се възползва от този механизъм, при условие че тя отговаря на критериите, по-специално във връзка с генерирането на приходи³⁵.

Участието на МСП следва да се насърчава, когато е целесъобразно, във веригата на предлагането от страна на производството, особено в пазарни ниши, както и в бързо разрастващия се сектор на сателитните услуги. Финансовите инструменти по рамковата програма за конкурентоспособност и иновации, както и механизмът за финансиране с поделяне на риска за МСП са наличните средства за насърчаване на способностите за иновации и конкурентоспособността на промишлеността и на МСП. Считано от 2014 г. МСП ще могат да се възползват от финансовите инструменти на ЕС (финансиране с дълг и със собствен капитал), предвидени по предстоящата програма за конкурентоспособност на предприятията и за малките и средните предприятия COSME и „Хоризонт 2020“, които включват и рисково инвестиране.

Местните власти играят ключова роля за повишаване на конкурентоспособността на космическата промишленост. Регионите също играят изключително важна роля. ЕС е разработил набор от инструменти, които укрепват икономическото, социалното и териториалното сближаване, най-вече Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и неговите инициативи, като напр. Съвместни европейски ресурси за микро- и средни предприятия (JEREMIE). Макар че основната цел на политиката за сближаване на ЕС е да се намалят значителните икономически, социални и териториални различия, които все още съществуват между европейските региони, политиката на сближаване също така играе ключова роля за постигането на целите на стратегията „Европа 2020“ в целия ЕС и по този начин — благодарение на подкрепата си за конкурентоспособността и иновациите на МСП, допринася за проектите в космическия сектор и за насърчаване на прилагането на космическите услуги в съответствие с правилата за допустимост на структурния фонд (например доказано социално и икономическо въздействие върху региона или въздействие върху иновациите в региона). Космическите проекти биха могли да бъдат полезни за насърчаването на научните изследвания и иновациите в рамките на националните или регионалните стратегии за интелигентно специализиране.

4.4. По-ефективно използване на политиката за възлагане на обществени поръчки

В няколко резолюции на Съвета по въпросите, свързани с космическото пространство, бе подчертана *„необходимостта от разработване на адекватни инструменти и схеми за финансиране на ЕС, като се вземат предвид особеностите на космическия сектор“*. В космическия сектор обществените поръчки са сред средствата за постигане на целите на индустриалната политика. Обществените поръчки може би са най-важният механизъм, тъй като именно чрез тях повечето от източниците на публично финансиране се насочват към промишлеността в сектора. Следователно необходимо е да се прецени дали използването на подхода за възлагане на обществени поръчки може да се подобри.

Подобно на секторите на отбраната и сигурността космическото пространство е стратегическо по своето значение и обществените поръчки за космически системи и приложения за нуждите на обществеността има общи характеристика с тези сектори,

---

³⁵ Вж. COM (2011) 659, COM (2011) 660 и COM (2011) 662 относно инициативата по стратегията „Европа 2020“ за облигации за проекти.

особено аспекти като самостоятелност, национална сигурност и безопасност, както и големите и дългосрочни нужди от инвестиции на етапа на научноизследователската и развойна дейност. Въздействието на прилагането на директивите на ЕС за обществените поръчки и обществените поръчки в областта на отбраната³⁶ на националните и европейския космически пазар следва също така да бъдат анализирани по-подробно.

Обществените поръчки в ЕС се уреждат с разпоредбите на Финансовия регламент и правилата за прилагането му, които са в съответствие с разпоредбите на Споразумението на СТО относно държавните поръчки. Тези актове следват принципа на недискриминация и не позволяват никаква форма на постъпления на географски принцип. В качеството си на клиент на космическата промишленост, за да изпълни своите програми, ЕС следва да разработи и да предложи на промишлеността дългосрочен и ясен план на институционалния пазар. Освен това за програми, които предполагат съвместно финансиране от Комисията и ЕКА, следва да се извършва предварителна координация, за да се гарантира плавен преход между фазата на разработване и оперативната фаза.

4.5. Установяване и прилагане на действителна европейска политика

Автономността на ЕС в стратегически сектори, като изстрелването в космоса, е от основно значение. С оглед на това, индустриалната политика на ЕС за космическия сектор следва да се ръководи от следните цели: i) осигуряване на надеждна, сигурна, налична и ефективна по отношение на разходите система за изстрелване; ii) създаване на условия, и по-специално финансови условия, които са необходими за запазването и укрепването на независимия достъп на Европа до космическото пространство в съответствие с институционалните нужди, като същевременно се предложи усъвършенствано управление на експлоатацията на европейските ракети носители, за да се гарантира финансова ефективност при управлението на потребителските програми.

Трябва да бъде създадена действителна европейска политика за дейностите по изстрелването от институционалните участници в процеса, какъвто е случаят с други космически държави, за да се избегне вземането на решения, ефективни само в краткосрочен план или в отделните случаи, което би застрашило посочените по-горе цели. ЕС следва да признае политическия залог за наличието на независим достъп до космическото пространство при изпълнението на обществени програми като „Галилео“ и „Коперник“. Държавите членки следва да разгледат възможността да приемат част от тежестта, като поставят своите политики за закупуване на системи за изстрелване в контекста на целта за независим достъп и като дадат на ЕС възможността да даде своя принос за тази цел. Освен това цялостното управление на сектора на дейностите по изстрелване, по-специално що се отнася до неговата експлоатация и необходимите мерки за постигане на ефективност на производството му, трябва да се развива така, че да гарантира устойчиво финансиране на експлоатацията.

4.6. Гарантиране на устойчивостта на космическите дейности в Европа

С нарастващата зависимост от космическите системи и услуги, гарантирането на устойчивата експлоатация ще става все по-важно. Всеки отказ дори на част от

---

³⁶ Директива 2004/18/ЕО и Директива 2009/81/ЕО.

космическата инфраструктура, която оформя гръбнака на широк набор от услуги, може да има значителни последствия за безопасността на европейските граждани и за доброто функциониране на икономическите дейности. Космическата инфраструктура обаче става все по-реално застрашена от рискове за сблъсък поради все по-големия брой на спътниците или нарастващия брой на космически отпадъци в най-активно експлоатираните за търговски цели орбити.

С цел да се намали рискът от сблъсъци е необходимо да се идентифицират и наблюдават спътници и космически отпадъци, да се каталогизира местоположението им и да се проследят движенията им (траекторията им) при установяването на потенциален риск от сблъсък, така че операторите на спътниците да бъдат предупредени да преместят своите спътници. Тази дейност е известна като космическо наблюдение и проследяване (КНП). Тъй като на европейско равнище не съществуват оперативни дейности по наблюдение и проследяване на Космоса, европейските оператори разчитат основно на информацията от системите за КНП на САЩ. Необходимостта от оперативни възможности за КНП за подобряване на степента на предоставяне на информация от КНП на европейско равнище бе подчертана от държавите—членки на ЕС, в няколко заключения на заседания на Съвета. В съответствие с тези заключения Комисията възнамерява да изготви предложение, с което се урежда организационната рамка за създаването и експлоатацията на европейски дейности за КНП в партньорство с държавите членки въз основа на техните постижения и опит.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Индустриалната политика за космическото пространство е в подкрепа на целите на стратегията „Европа 2020“ — стратегията за растеж на Европа за по-интелигентна, устойчива и приобщаваща икономика. Тя е неразделна част от водещата инициатива за индустриалната политика, в която се призовава за европейска индустриална политика, която създава възможно най-благоприятната среда за запазване и развитие на силна, конкурентоспособна и диверсифицирана основа за промишлеността в Европа, като се подобри заетостта и познанията в сектора. Стратегията „Европа 2020“ обаче също така признава, че политиката за космическото пространство допринася за конкурентоспособността на европейската промишленост далеч не само в космическия сектор.

ПРИЛОЖЕНИЕ

МЕРКИ, ПРЕДВИДЕНИ ЗА ИНДУСТРИАЛНАТА ПОЛИТИКА В КОСМИЧЕСКИЯ СЕКТОР

1. ПОДОБРЯВАНЕ НА НОРМАТИВНАТА УРЕДБА

1.1. Подобряване на нормативната уредба за сегмента на услугите и за производствения сектор

1.1.1. *Разработване на нормативна уредба за укрепване на европейския космически пазар*

- Да се направи предложение за законодателен акт относно производството и разпространението на данни за частни лица, получени от спътници;
- Да се проучи възможността за законодателен акт по отношение на някои аспекти, които оказват въздействие върху възникването на единен пазар за космически продукти и услуги, като например: задължение за застраховане, регистрация и лицензиране на космическите дейности и услуги, санкции, въпроси, свързани с околната среда.

1.1.2. *Наблюдение и подобрение на контрола на износа и уредбата относно трансфера в рамките на ЕС*

- Да се наблюдава въздействието върху космическата промишленост от прилагането на Регламент (ЕО) № 428/2009 от 5 май 2009 г. за въвеждане режим на ЕС за контрол на износа на изделия и технологии с двойна употреба и Директива 2009/43/ЕО от 6 май 2009 г. относно трансфера на продукти, свързани с отбраната, вътре в Общността.

1.1.3. *Гарантиране на наличие на радиочестотен спектър*

- Да се проучи как най-добре да се вземат предвид бъдещи нужди от радиочестоти за SatCOM в контекста на програма за **политиката относно радиочестотния спектър**;
- Да се допринесе за подготовката на следващата **конференция по радиосъобщенията** на Международния съюз по телекомуникации, за да се защитят интересите на ЕС в областта на разпределение на радиочестотния сектор в световен и регионален мащаб.

1.1.4. *Да се проучи дали е необходимо търговските полети в космическото пространство да бъдат обхванати от нормативната уредба.*

- Да се даде начало на проучване за оценка на потенциала на пазара на **суборбитални космически полети**, за да се определи дали да се разработи европейски регулаторен подход.

1.2. По-нататъшна работа по процеса по стандартизация

- Да продължи разработването на **европейски стандарти** за космическата промишленост въз основа на работата, започната от ECSS (европейско сътрудничество за стандартизация в космическия сектор) и третия мандат за CEN-CENELEC и ETSI.

1.3. Гарантиране на наличието на необходимите умения

- Да се разработи и осигури на промишлеността **дългосрочна и ясна визия** на институционалния пазар на равнище ЕС;
- Да се направи и актуализира преглед на веригата на търсенето, за да се гарантира необходимото ниво на европейска независимост, опит и конкурентоспособност;
- Да се окаже подкрепа за разработването на **подходящите умения**, изисквани изрично от космическия сектор, и да се популяризират **взаимно признати квалификации в областта на космическите дейности** в Европа (стартиране на академични програми и координацията им между държавите членки);
- Да се включат в бъдещите рамкови програми за научноизследователска и развойна дейност специализирани дейности, при които част от научните изследвания трябва да се извърши чрез докторантите, какъвто е случаят в момента с ръководенето на въздушното движение;
- Да се насърчи разработването на **програми за учене през целия живот** чрез активно сътрудничеството между промишлеността и университетските среди, особено в развиващата се област на спътниковите приложения;
- Да се повиши атрактивността на ЕС за **чуждестранните изследователи**.

1.4. Подкрепа за достъпа на европейската промишленост до световния пазар

- Да се анализират мерките и добрите практики, разработени от държавите членки за **подкрепа на достъпа до международните пазари**;
- Да се гарантира, че характерните особености на космическия сектор и на европейската космическа промишленост са взети под внимание при търговските преговори и съответните търговски споразумения, за да се **създадат условия за равнопоставено участие**.

2. ПОДПОМАГАНЕ НА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ИНОВАЦИИТЕ

2.1. Подпомагане за европейската конкурентоспособност в космическия сектор, по-конкретно чрез гарантиране на самостоятелността в ключови технологии и чрез стимулиране на новаторството

- Да продължи координацията на усилията на Комисията с тези на държавите членки,

ЕКА и EDA, за да се набележат **важни космически компоненти** и да се гарантира тяхната достъпност;

- Да се проучи дали е осъществимо да се даде тласък на развиващия се пазар за наблюдение на Земята чрез стимули, като дългосрочни договори с промишлеността за наблюдение на Земята;
- Да се насърчава **използването на космически приложения в политиките на ЕС**;
- Да се оказва подкрепа за **кампании за повишаване на осведомеността**, за да бъдат осведомени евентуалните потребители потребителите (градове, региони, различни промишлени отрасли и т.н.) за потенциала на космически приложения, като по този начин се стимулират техните нужди от тези приложения и спонтанни популяризиращи дейности (например ваучери за местни органи или МСП) приемането на нови услуги от крайните потребители;
- Да се окаже подкрепа за **разработването на мерки за подпомагане на иновациите** за промишлеността на равнище на ЕС, национално и регионално равнище, като се отдели специално внимание на МСП надолу по веригата в сектора на спътниковите услуги;
- Да се прилага **планът за действие на Комисията относно ГНСС** за насърчаване на разработването и приемането на сателитни навигационни приложения, използващи EGNOS и „Галилео“.
- Да се окаже подкрепа за **обмена** между космическите технологии и други сектори и общи и самостоятелни разработки в научноизследователските и иновационните програми.

2.2. Създаване на условия за напредък в космическите технологии

- Да се увеличат космическите изследвания, по-специално за **революционни технологии**;
- Да се окаже **подкрепа за разработването на алтернативни технологии** на тези на конкурентите;
- Да се насърчи подкрепата за научноизследователската и развойна дейност за организациите за космически изследвания, включително **сектора на услугите надолу по веригата**, и подкрепата за разработването на насочени към приложения научноизследователски и развойни програми в университетите, свързани с космическите технологии, и да се насърчи прехода от създаване на прототипи до създаване на продукта и изграждане на пазара;
- Да се направи оценка на дейността с **поемането на полезни товари**, да се изследва потенциала за по-подробна институционална и научна употреба и да се набележат най-добрите начини за разрешаване на предстоящите предизвикателства, като например правните въпроси, изискванията на правителството/военните, и т.н.;
- Да се направи оценка на други ефективни по отношение на разходите

възможности, за да се приложат нови технологии и да се изпитат те;

- Да се използва „Хоризонт 2020“, за да се ускори дейността по заместване на суровините, които трябва да бъдат подменени съгласно разпоредбите на регламента REACH.

2.3. Стимулиране на пълноценното използване на данните, получени от съоръженията в космоса, и разработването на иновативни приложения

- Да се гарантира по-обширно използване на данните, получени от съществуващи и бъдещи европейски мисии в научната, обществената и търговската област.

3. РАЗШИРЯВАНЕ НА ОБХВАТА И ИЗПОЛЗВАНЕТО НА НАЛИЧНИТЕ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ

- Да се проучат възможностите за улесняване на достъпа до финансиране, особено за МСП, като се насърчава по-нататъшното разработване на иновативни финансови инструменти и употребата на съществуващите инструменти;
- Да се насърчават държавите членки и регионите да използват по-активно структурните фондове и иновативните финансови инструменти за насърчаване на разработването на иновативни спътникови услуги от страна на МСП;
- Да се осигури бързото разширяване на обхвата на инициативата на ЕС за облигации за проекти за космическата инфраструктура.

4. ПО-ЕФЕКТИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПОЛИТИКАТА ЗА ВЪЗЛАГАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ

- Да се разработи и осигури на промишлеността дългосрочно и ясно планиране на институционалния пазар;
- Да се изготви анализ на въздействието на прилагането на директивите на ЕС за обществените поръчки и обществените поръчки в областта на отбраната на националните и европейския космически пазар;
- За програми, които предполагат съвместно финансиране от Комисията и ЕКА, следва да се извършва предварителна координация, за да се гарантира плавен преход между фазата на разработване и оперативната фаза.

5. УСТАНОВЯВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА ДЕЙСТВИТЕЛНА ЕВРОПЕЙСКА ПОЛИТИКА

- Да се установи съвместно с други институционални участници **действителна европейска политика за изстрелване**, както е при другите космически държави.

6. ПОДКРЕПА НА СЪЗДАВАНЕТО И ЕКСПЛОАТАЦИЯТА НА ЕВРОПЕЙСКИ УСЛУГИ ЗА КОСМИЧЕСКО НАБЛЮДЕНИЕ И ПРОСЛЕДЯВАНЕ

- Да се осигури организационна рамка (управление) за подпомагане на създаването и експлоатацията на услуги за космическо наблюдение и проследяване (КНП) на европейско равнище, като се използват и подобрят националните постижения и опит; Да се определи свързана с тези услуги политика за получаваните данни, като се отчетат националните интереси относно сигурността.